

**УХВАЛА
ДРУГОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Чередніченко Ірини Борисівни про відповідність Конституції України (конституційність) абзацу першого пункту 2 частини третьої статті 389 Цивільного процесуального кодексу України

Київ
10 вересня 2025 року
№ 138-2(II)/2025

Справа № 3-105/2025(213/25)

Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України у такому складі:

Лемак Василь Васильович – головуючий, доповідач,
Водянніков Олександр Юрійович,
Первомайський Олег Олексійович,

розглянула на засіданні питання щодо відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Чередніченко Ірини Борисівни про відповідність Конституції України (конституційність) абзацу першого пункту 2 частини третьої статті 389 Цивільного процесуального кодексу України.

Заслухавши суддю-доповідача Лемака В.В. та дослідивши матеріали справи, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а:

1. Чередніченко І.Б. звернулася до Конституційного Суду України з клопотанням перевірити на відповідність Конституції України (конституційність) абзац перший пункту 2 частини третьої статті 389 Цивільного процесуального кодексу України (далі – Кодекс) у взаємозв'язку з

частиною шостою статті 19 Кодексу, абзацом третім статті 8, абзацом шостим частини першої статті 9 Закону України „Про природні монополії“ від 20 квітня 2000 року № 1682–III.

Однак у прохальній частині конституційної скарги автор клопотання просить перевірити на відповідність Конституції України лише абзац перший пункту 2 частини третьої статті 389 Кодексу.

За пунктом 2 частини третьої статті 389 Кодексу не підлягають касаційному оскарженню:

„2) судові рішення у малозначних справах та у справах з ціною позову, що не перевищує двохсот п'ятдесяти розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, крім випадків, якщо:

а) касаційна скарга стосується питання права, яке має фундаментальне значення для формування єдиної правозастосовчої практики;

б) особа, яка подає касаційну скаргу, відповідно до цього Кодексу позбавлена можливості спростувати обставини, встановлені оскарженим судовим рішенням, при розгляді іншої справи;

в) справа становить значний суспільний інтерес або має виняткове значення для учасника справи, який подає касаційну скаргу;

г) суд першої інстанції відніс справу до категорії малозначних помилково“.

1.1. Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї документів і матеріалів убачається, що у січні 2023 року Чередніченко І.Б. звернулася до Акціонерного товариства „Оператор газорозподільної системи „Миколаївгаз“ (далі – АТ „ОГС Миколаївгаз“) зі скаргою, в якій просила здійснити перерахунок за розподіл природного газу за період з 2021 до 2022 року, що є потрібним для визначення правильного обсягу річної потужності на 2023 рік.

АТ „ОГС Миколаївгаз“ листом від 30 січня 2023 року повідомило Чередніченко І.Б. про відсутність підстав для здійснення перерахунку за розподіл природного газу за період з 2021 до 2022 року, посилаючись на обов'язок побутового споживача згідно з абзацом першим пункту 4 глави 4

розділу IX Кодексу газорозподільних систем надавати показники лічильника газу оператору газорозподільної системи у строк, установлений Кодексом.

Чередніченко І.Б., вважаючи дії АТ „ОГС Миколаївгаз“ протиправними, 11 серпня 2023 року звернулася до суду з цивільним позовом до АТ „ОГС Миколаївгаз“ та Товариства з обмеженою відповідальністю „Газорозподільні мережі України“ (далі – ТОВ „Газорозподільні мережі України“) про визнання дій, бездіяльності протиправними, зобов’язання вчинити певні дії, стягнення коштів.

Вознесенський міськрайонний суд Миколаївської області рішенням від 3 вересня 2024 року позовні вимоги Чередніченко І.Б. до АТ „ОГС Миколаївгаз“ задовольнив частково: зобов’язав АТ „ОГС Миколаївгаз“ здійснити перерахунок об’ємів фактично спожитого газу за особовим рахунком споживача за період з 1 жовтня 2021 року до 30 вересня 2022 року; стягнув з АТ „ОГС Миколаївгаз“ на користь Чередніченко І.Б. компенсацію за завдану моральну шкоду в сумі 2 000, 00 грн; у задоволенні решти позовних вимог відмовив. Також указаний суд відмовив у задоволенні позовних вимог Чередніченко І.Б. до ТОВ „Газорозподільні мережі України“ про зобов’язання вчинити певні дії.

Миколаївський апеляційний суд постановою від 24 грудня 2024 року апеляційну скаргу АТ „ОГС Миколаївгаз“ задовольнив, апеляційну скаргу Чередніченко І.Б. залишив без задоволення. Рішення Вознесенського міськрайонного суду Миколаївської області від 3 вересня 2024 року скасував та ухвалив нове судове рішення, яким відмовив Чередніченко І.Б. у задоволенні позову до АТ „ОГС Миколаївгаз“, Миколаївської філії ТОВ „Газорозподільні мережі України“.

Автор клопотання 28 січня 2025 року звернувся до Верховного Суду з касаційною скаргою на постанову Миколаївського апеляційного суду від 24 грудня 2024 року, в якій просив скасувати постанову апеляційного суду, а справу скерувати на новий розгляд до цього суду.

Колегія суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду ухвалою від 13 лютого 2025 року відмовила у відкритті

касаційного провадження у справі з огляду на те, що касаційна скарга подана у малозначній справі за відсутності посилання на випадки, визначені пунктом 2 частини третьої статті 389 Кодексу.

У лютому 2025 року Чередніченко І.Б. повторно звернулася до Верховного Суду з касаційною скаргою на постанову Миколаївського апеляційного суду від 24 грудня 2024 року, в якій просила скасувати постанову апеляційного суду, а справу скерувати на новий розгляд до цього суду. Колегія суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду ухвалою від 27 лютого 2025 року відмовила у відкритті касаційного провадження з огляду на те, що немає правових підстав для розгляду повторно поданої Чередніченко І.Б. касаційної скарги на постанову Миколаївського апеляційного суду від 24 грудня 2024 року.

1.2. Автор клопотання просить перевірити абзац перший пункту 2 частини третьої статті 389 Кодексу на відповідність статті 3, частині другій, першому реченню частини четвертої статті 13, частинам першій, другій статті 24, частині четвертій статті 42, першому реченню частини першої статті 47, статті 48, частині першій статті 55, частині першій статті 64, пунктам 3, 8 частини другої статті 129 Конституції України.

Твердячи про неконституційність оспорюваних приписів Кодексу, Чередніченко І.Б. зазначає, що: по-перше, вона була „позбавлена можливості доступу до суду для захисту своїх порушених житлових прав на доступ до якісних послуг у сфері розподілу житлового газу від Оператора газорозподільних мереж“; по-друге, оспорювані приписи Кодексу „унеможлиблюють оскарження у касаційному порядку спорів про захист прав споживачів із суб'єктами господарювання у сфері природних монополій“.

До конституційної скарги долучено копії рішення Вознесенського міськрайонного суду Миколаївської області від 3 вересня 2024 року, постанови Миколаївського апеляційного суду від 24 грудня 2024 року, ухвали колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду

від 13 лютого 2025 року, ухвали колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 27 лютого 2025 року.

Обґрунтовуючи свої твердження щодо неконституційності абзацу першого пункту 2 частини третьої статті 389 Кодексу, Чередніченко І.Б. посилається на окремі приписи Конституції України, рішення Конституційного Суду України, приписи Кодексу, законів України „Про ринок природного газу“, „Про житлово-комунальні послуги“, „Про захист прав споживачів“, а також на судові рішення у її справі.

2. Розв’язуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України виходить із такого.

2.1. Згідно із Законом України „Про Конституційний Суд України“ конституційна скарга є прийнятною за умов її відповідності вимогам, установленим статтями 55, 56 цього закону, та якщо з дня набрання законної сили остаточним судовим рішенням, у якому застосовано закон України (його окремі приписи), сплинуло не більше трьох місяців (абзац перший, пункт 2 частини першої статті 77);

Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї документів і матеріалів убачається таке.

Остаточним судовим рішенням у справі суб’єкта права на конституційну скаргу є ухвала колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 13 лютого 2025 року, а отже, він мав реалізувати право на звернення до Конституційного Суду України з конституційною скаргою до 13 травня 2025 року.

Уперше Чередніченко І.Б. звернулася з конституційною скаргою до Конституційного Суду України 28 травня 2025 року, тобто автор клопотання не дотримав вимог, що їх установлено пунктом 2 частини першої статті 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“.

Секретаріат Конституційного Суду України листом від 29 травня 2025 року повернув Чередніченко І.Б. конституційну скаргу як таку, що за формою не відповідає вимогам Закону України „Про Конституційний Суд України“.

Повторно Чередніченко І.Б. звернулася з конституційною скаргою до Конституційного Суду України 11 червня 2025 року.

У конституційній скарзі порушено питання про поновлення строку для звернення з конституційною скаргою до Конституційного Суду України.

Автор клопотання стверджує, що він отримав повний текст судового рішення засобами поштового зв'язку 14 березня 2025 року. Також Чередніченко І.Б. зазначає, що конституційна скарга спрямована на захист порушеного її права на доступ до суду у спорі із суб'єктом природних монополій, а саме у сфері розподілу природного газу, споживачем якого є переважна більшість побутових споживачів, а отже, на її думку, наявні підстави для застосування Конституційним Судом України частини другої статті 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“.

Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України, розв'язуючи питання про поновлення строку подання конституційної скарги до Конституційного Суду України, ураховує умови воєнного стану в Україні, запровадженого Указом Президента України „Про введення воєнного стану в Україні“ від 24 лютого 2022 року № 64/2022 зі змінами, зокрема ускладнення реалізації прав і свобод людини, гарантованих Конституцією України, та наголошує на тому, що конституційне право на судовий захист не може бути обмежене навіть в умовах воєнного стану (частина друга статті 64 Конституції України).

Отже, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України вважає за можливе поновити пропущений строк подання конституційної скарги.

2.2. Автор клопотання просить перевірити приписи абзацу першого пункту 2 частини третьої статті 389 Кодексу на відповідність Конституції України.

Згідно із Законом України „Про Конституційний Суд України“ підставами для відмови у відкритті конституційного провадження у справі є, зокрема, наявність рішення Конституційного Суду України щодо того самого предмета конституційної скарги (пункт 6 статті 62).

Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України враховує, що Конституційний Суд України ухвалив Рішення від 22 листопада 2023 року № 10-р(П)/2023, яким визнав таким, що відповідає Конституції України (є конституційним), пункт 2 частини третьої статті 389 Кодексу, та такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), пункти 1, 5 частини шостої статті 19 Кодексу. Це Рішення стосується, зокрема, того самого питання, що його порушує Чередніченко І.Б. у своїй конституційній скарзі, а саме приписів пункту 2 частини третьої статті 389 Кодексу.

Наведене є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 6 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – наявність рішення Конституційного Суду України щодо того самого предмета конституційної скарги.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 50, 55, 56, 58, 62, 77, 83, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

п о с т а н о в и л а:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Чередніченко Ірини Борисівни про відповідність Конституції України (конституційність) абзацу першого пункту 2 частини третьої статті 389 Цивільного процесуального кодексу України на підставі пункту 6 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд

України“ – наявність рішення Конституційного Суду України щодо того самого предмета конституційної скарги.

2. Ухвала Другої колегії суддів Другого сенату Конституційного Суду України є остаточною.

**ДРУГА КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**